

MEDYA TAKİP DOSYASI

27 Aralık 2023 Çarşamba

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞI AZALTIYORUZ

IEA Başkanı Birol'u kabul eden Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek, "OVP'de makrofinansal istikrarı sağlamanın yanında yapısal dönüşüme de büyük önem veriyoruz. Bu çerçevede mali disiplinin tesisiyle oluşturacağımız alan, yeşil ve dijital dönüşümde hedeflerimize ulaşmamızı kolaylaştıracak." dedi.

‘ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞIMIZI AZALTIYORUZ’

EA Başkanı Birol'u kabul eden Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek, "OVP'de makrofinansal istikrarı sağlamanın yanında yapısal dönüşüme de büyük önem veriyoruz. Bu çerçevede mali disiplinin tesisiyle oluşturacağımız alan, yeşil ve dijital dönüşümde hedeflerimize ulaşmamızı kolaylaştıracak" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Orta Vadeli Program'da (OVP) makrofinansal istikrarı sağlamanın yanında yapısal dönüşüme de büyük önem verdiklerini belirterek, "Bu çerçevede mali disiplinin tesisiyle oluşturacağımız alan, yeşil ve dijital dönüşümde hedeflerimize ulaşmamızı kolaylaştıracak" ifadesini kullandı.

Şimşek, X sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı (IEA) Fatih Birol'u Bakanlıkta ağırlamaktan memnuniyet duyduğunu belirtti.

İş dünyasının önde gelen temsilcilerinin de katılımıyla gerçekleşen toplantıya ilişkin Şimşek,

şu değerlendirmelerde bulundu:

"Küresel enerji piyasalarındaki son eğilimleri, yenilenebilir ve temiz enerjide Çin'in artan ağırlığını, COP28'de çizilen çerçeveyi ve Avrupa Birliği'nin **Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması** gibi temel konuları derinlemesine tartışma fırsatı bulduk. Enerji alanındaki paradigma değişimlerine hazır olmayı çok önemsiyoruz. **Enerji verimliliği** ve yenilenebilir enerjide oldukça büyük bir potansiyelimiz var. Bu potansiyelimizi en iyi şekilde kullanarak enerjide dışa bağımlılığımızı azaltıyor ve arz güvenliğini güçlendiriyoruz. Türkiye'nin bu alanda rekabet gücünü artırmayı ve 2053 yılında net sıfır emisyonu ulaşmayı hedefliyoruz. Orta Vadeli Program'ımızda, makrofinansal istikrarı sağlamanın yanında yapısal dönüşüme de büyük önem veriyoruz. Bu çerçevede mali disiplinin tesisiyle oluşturacağımız alan, yeşil ve dijital dönüşümde hedeflerimize ulaşmamızı kolaylaştıracak."

Yenilenebilir enerjiye 200 milyon \$ kredi

■ Yenilenebilir enerji ve **enerji verimliliği** projelerine olan desteğini artırarak faaliyetlerini sürdüren Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası, Japon Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) ile 200 milyon ABD Doları tutarında 'Green 4' temalı kredi anlaşması imzaladı. Hazine geri ödeme garantisiyle temin edilen toplam 12 yıl vadeye sahip bu kredi, Türkiye'deki yenilenebilir enerji ve **enerji verimliliği** projelerinin finansmanında kullanılacak. 'Green 4' kredisi, kredi portföyünün %47'sini yenilenebilir enerji ve yaklaşık %80'ini sürdürülebilirlik temalarına ayıran TKYB'nin bu alanlardaki faaliyetlerine katkı sağlayacak. TKYB Genel Müdürü İbrahim Öztop "JBIC ile imzaladığımız bu dördüncü yeşil temalı 'Green 4' anlaşması, kurumlarımız arasındaki güçlü iş birliğini ve Türkiye'ye duyulan uluslararası güveni temsil ediyor. Türkiye'nin 12. Kalkınma Planı kapsamında enerji sektörünün dışa bağımlılığını azaltma hedeflerimizi destekleyecek bu

kredi aynı zamanda **iklim değişikliği**yle mücadelede yeni yatırımların önünü açarak, Türkiye'nin net sıfır emisyon ve sürdürülebilir kalkınma yolculuğunda önemli bir adım olacak" dedi.

KARBONSUZ GELECEK HEDEFİ

JBIC Enerji Departmanı Genel Müdürü Ryuta Suzuki ise "Green 3 kredisinin başarılı bir şekilde uygulanması, ekonomik büyümeyi sektöre ugratmadan karbonsuz bir geleceğe ulaşmada **enerji verimliliği** projelerinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir" diye konuştu.

26

OTURUM

Elektrik Piyasası Oturumu

13. TÜRKİYE
ENERJİ
ZİRVESİ

'Türkiye'de yeni enerji yatırımları için garantili bir yapı oluşturulmalı'

Enerji Fuarıcılık tarafından bu sene 13'üncüsü düzenlenen Türkiye Enerji Zirvesi'nin ilk günü açılış konuşmalarının ardından panellerle devam etti. Öğleden sonraki ilk panel 'Elektrik Piyasası Oturumu' olarak gerçekleştirildi. AKSA Elektrik Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü **Murat Kirazlı**'nın moderatörlüğünü yaptığı oturumda ETD Başkanı **Bilal Tuğrul Kaya**, Enerjisa Commodities Yönetici Direktörü Yusuf İlimsever, EÜD Başkanı **M. Cem Aşık** ve GAMA Enerji A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü **Tamer Çalışır** konuşmacı olarak yer aldı.

ETD Başkanı **Bilal Tuğrul Kaya**

"SERBESTLEŞME İLE AVRUPALI EMSALLERİNE YAKIN BİR ELEKTRİK PİYASASINA KAVUŞTUK"

Elektrik piyasamızda serbestleşme ve özel sermayenin önünün açılması 2000'li yılların başında başladı. Açılan reform programları, çıkarılan mevzuatlar, açılan piyasa ile Avrupalı veya bütün gelişmiş piyasalardaki emsallerine yakın bir elektrik piyasasına kavuşmuş olduk. Son dönemde bu kazanımların birazını kaybetmiş görüyoruz. Piyasamızda işlem adedi ve hacim olarak büyük bir geriye düşüş oldu. Gerek ekonomik gerekse de konjonktürel olarak alınan tedbirlerin yeterince bir hazırlık zamanı verilemeden piyasaya uygulanmaya geçmesiyle piyasada seffaflığın ortadan kalktığı, öngörülebilirliğin olmadığı bir ortama geçildi. Bu durumda piyasada işlem yapabilmek cesaret isteyen bir hal almaya başladı. Son birkaç yılda kadar üretimimizin büyük bir kısmını hedge edebiliyorduk. Fakat şimdilerde bunu yapamıyoruz. Milyonlarca dolarlık yatırım yapılmış bu sektörde önümüzü göremeden biraz ranlıkta uçuş yapıyoruz.

"DOĞAL GAZ PİYASASI İSTENİLEN NOKTAYA VARAMADI"

Doğal gaz piyasamız ise maalesef istenilen noktaya gelemedi. Hub olma iddiamız var. Hub olabilmek için burada oyunculara ihtiyaç var. Bu ihtiyaç için de düzgün işlerliği olan bir piyasaya ihtiyaç duyuyoruz. Fakat umutlu olan kısım şu ki ekonomik olarak son dönemde ülkenin öngörülebilirliğini arttırdığı bir dönemde geçiyoruz. Uygulanan politikaların meyvesini vereceği bir döneme girdiğimizi hissediyoruz. Aynı dönem enerji piyasalarımızda da genel olarak piyasanın öngörülebilirliğinin artırılabilmesi amacıyla kullanılabilirse ben inanıyorum ki çok hızlı bir restorasyon sürecine girecek bu piyasayı eskisinden daha iyi bir hale getirebiliriz.

Enerjisa Commodities Yönetici Direktörü Yusuf İlimsever

"TİCARETİN GELİŞEBİLMESİ İÇİN SABİT FİYATLI ALICI VE SATICI OLMASI GEREKİYOR"

Elektrik piyasası gelişmiyor derken aslında toptan sabit fiyatlı üretici ve tüketicilerin kendi risklerini yönetebildikleri ileri vadeli piyasa çalışmıyor. Halihazırda iyi çalışan bir piyasa mevcut. Üretici açısından baktığımız zaman üretiminizde piyasa riskini yönetemiyorsanız plan yapmanın anlamı kalmıyor. Tüketici açısından da risk var. Bence Türkiye olarak bu noktada ayrışıyor olabiliriz. Bizim yüksek tüketimli sanayicimiz, ticarethanemiz sabit fiyatlı elektrik almaya sıcak bakmıyor. Dolayısıyla bir ticaretin gelişmesi için sabit fiyatlı alıcı ve satıcı olması gerekiyor. Bu olursa piyasanın derinleşmesini sağlayan ortam olabilir. Son iki ayda yaklaşık 100'den fazla tüketiciye gittik ve istediğimiz cevabı alamadık. Bence buradaki en temel neden, birincisi elektrik fiyatı düşerse spekülasyon bir hamle alabiliyor olabilirler. İkincisi, kamu bir şekilde yüksek elektrik fiyatına izin vermez gibi bir yorum olabilir. Üçüncüsü ise aynı şeyi ürettiğimiz rakibimden ayrırsanız hesap vermekte sorun yaşayabiliriz gibi bir durum olabilir. Dördüncüsü, belki de mevcut gelen tekliflerin sağlıklı bir piyasadan geldiğini düşünmüyor olabilirler.

Üretici tarafında da durum çok daha farklı. Risk çok daha fazla. Orada da temel sorun, yukarıda geyotin gibi duran destekleme mekanizması her an tekrar geri gelebilir. Çok ciddi bir darbe yeme ihtimaliniz söz konusu olabilir. Doğal gaz santraliyseniz, elektrik satmanın çok bir anlamı yok. Burada kendini ayırabiliriz olacak olan daha rahat satılabilecek olan ithal kömür santralleri, linyit santralleri, YEKDEM'den çıkan yenilenebilir santraller olabilir. Orada da bir hareket var, bir şekilde maliyetini hedge edebilen satış fiyatını da hedge edip yola devam etmek istiyor.

EÜD Başkanı **M. Cem Aşık**

"MALİYET BAZLI TARİFELER ÜZERİNE ÇALIŞILIYOR"

Pandemi sonrasında hem talep artışı hem de Türkiye açısından döviz kuru artışı ve akabinde yaşanan Rusya Ukrayna savaşı sonrası enerji emtialarında ciddi bir artış oldu. Bu da doğal olarak elektrik fiyatlarına yansdı. Biz dernek olarak genelde bilinen şekliyle 'AUF Kaynak Bazlı Destekleme Mekanizması' gelmesin, uzun vadeli alımlar yapalım diye uğraştık. AUF hayatımıza girdi ve Ekim başında da kalktı fakat serbest piyasaya dönemedik çünkü PTF bir fiyat kontrol mekanizması olarak kullanılmaya devam ediyor. 2024 için bakarsak piyasalarda öngörülemezlik devam ediyor ve AUF gelebilir. Ayrıca BOTAS'ın fiyatlama politikası ne olur bilmiyoruz. İyi haber ise maliyet bazlı tarifeler üzerine çalışılıyor. Buna bağlı 'Aile ve Gençlik Fonu' kuruldu. Çeşitli zarar türçeleri oluşturuldu. Dolayısıyla bu geriye doğru fiyat oluşumundaki bazı baskıları ortadan kaldıracakları için piyasa açısından güzel bir haber.

"DOĞRU FİYATLAR VERİMLİLİK YATIRIMLARINI ARTIRIR"

Sanayi tarafında gördüğümüz bir durum var o da; doğru fiyatlar verimlilik yatırımlarını artırır. Maliyet bazlı çalıştığınız zaman belirsizlikler uzun vadeli kontratların artmasına neden olabiliyor. Yatırım tarafına baktığımızda ise YEKA, Akkuyu NGS ve doğal gaz dışında ciddi bir yatırım yok. Lisanssız yatırımlarda geçen sene bir patlama oldu orada da bir yavaşlama var. Enerji Bakanlığı çok ciddi yenilenebilir hedefleri açıkladı biliyorsunuz ve bu hedefler sadece Enerji Bakanlığı'nın değil, Cumhurbaşkanlığı'nın 2023 hedefleri, birçok bakanlığın da hedefleriyle uyumlu olarak açıklandı. Dolayısıyla birçok yeni yatırım yapılması lazım ama onları da net olarak görmemiz gerekiyor.

TEİAŞ, sistemi en iyi bilen bağlantı görüşü veren kurum. TEİAŞ'ın onayı veren değil, bunun nasıl yapılacağını planlayan kurum haline getirilmesi lazım.

GAMA Enerji A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü **Tamer Çalışır**

"TÜRKİYE'DE YAPILACAK YENİ YATIRIMLARA HÂLÂ YER VAR"

GAMA Grubu olarak bakıldığında esasında Türkiye'deki özelleştirme ve sonrasında da ilk yatırımları gerçekleştirme anlamında önemli işlere imza atıldı. Akabinde bu Yap-İşlet-Devret santrallerinin sürelerinin bitmesiyle bugün de kendi portföyümüze sahibiz.

Rüzgâr santrallerinin yapılması, ülke ve ülkenin geleceğine olan güvenle gerçekleşen unsurlar. Türkiye'de tüketime bakıldığında zaman ortalama tüketim, Avrupa'nın orta veya en düşük seviyesinin bile yarısından düşük. Türkiye'deki bu potansiyelin en büyük açık verdiği nokta. Üretilen 300 terawat saatin yaklaşık olarak 80 milyon ve diğer katılımcılarla beraber daha yüksek bir nüfusa bölündüğünde çıkan sonucun halen gidecek noktası var. Bu da bize şunu gösteriyor ki Türkiye'de elektrik üretimine yapılacak yatırımlara hâlâ yer var. Bu yatırım durumuna yerli ve milli kaynaklar olarak bir de dünyadaki en büyük ihtiyaç olan sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşümün ne kadar önemli olduğuyula birlikte Türkiye'ye nasıl adapte edileceği konusunda bakmak lazım.

Tabii bunu 2022'de yayınlanan Ulusal Eylem Planı'nda 2035'e kadar yaklaşık 190 gigavatlık kurulu güce ulaşmayı, sadece güneş enerjisinde 53 gigavatlık bir kapasiteye ulaşmayı, rüzgâr enerjisinde 30'a çıkmayı ama bununla beraber bu sistemi sağlarken de yarattığı dalgalanma etkisini ortadan kaldırarak depolama sistemlerinin yerine getirilmesi ve anlık güç ihtiyacını karşılayabilecek doğal gaz santralleriyle de desteklenmesi, büyük resimde sunulan bir plandır.

Türkiye'nin enerjide yeni yatırımları alabilmesi için mevzuatsal ve özellikle kazancın garanti altına alındığı bir yapının oluşturulması gerekiyor. YEKDEM benzeri bir unsurla beraber özellikle yabancı yatırımcının ülkeye çekilmesi önemli olacaktır.